

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่กระแสโลก โดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จนถึงฉบับที่ 8 ซึ่งได้สร้างความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจให้กับประเทศอย่างรวดเร็ว จนได้รับการจัดอันดับให้เป็น 1 ใน 8 ของประเทศที่เป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (โครงการศึกษาไทยยุคโลกาภิวัตน์ 2539 อ้างจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ, 2546 : 12) ความเจริญเติบโตดังกล่าวได้สร้างความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเป็นอย่างมาก ทำให้การแพร่กระจายทางความคิด ค่านิยม ตลอดจนวิทยาการสมัยใหม่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและรวดเร็วในคนทุกชั้นทั้งในชนบทและสังคมเมือง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้มีการแสวงหาการแข่งขันและการตอบรับต่อนโยบายการพัฒนาประเทศอย่างเต็มที่ ทำให้วัฒนธรรมตะวันตกระบบทุนนิยมได้เข้ามาครอบงำและการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตในสังคมไทยอย่างต่อเนื่องจนเกิดค่านิยมใหม่ด้านบริโภคนิยม ซึ่งมีวัตถุและเงินตราเป็นตัวกำหนดการดำเนินชีวิตแทนคุณค่าทางศาสนาวัฒนธรรมประเพณีและจริยธรรม อันเป็นศูนย์กลางการดำเนินชีวิตของสังคมไทยในอดีต

ผลที่ตามมาจากนโยบายดังกล่าวทำให้วัฒนธรรมวิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากแนวคิดใหม่กระตุ้นให้มีการบริโภคและเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ สร้างสังคมไทยให้นิยมการสะสมวัตถุและเป็นสังคมที่มีการแข่งขันเห็นแก่ตัว ชิงดี ชิงเด่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ถูกดูดซึมซับเข้าไปสู่ชุมชนท้องถิ่นตลอดเวลา การไม่พยายามทำความเข้าใจในความเชื่อ วิถีวัฒนธรรมของกลุ่มต่าง ๆ และการดกอบระหว่างคนไทยด้วยกัน ทำให้เกิดรอยร้าวทางวัฒนธรรม (อมรวิชัย นาคบรรพ, 2547 : 98) จนกระทั่งย่างเข้าสู่ปีพ.ศ. 2540 ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจที่รุนแรง จนมีผลกระทบโครงสร้างทางสังคมทำให้เกิดปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมตามมาอย่างต่อเนื่อง ดังที่วิทยากร เขียงกุล (2542 : 13 อ้างจาก สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ, 2546 : 12) ได้กล่าวว่า ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยได้เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะสภาพครอบครัวไทยประสบสภาวะวิกฤต ศรัทธาและสภาพปัญหาดังกล่าวนี้ยังคงมีต่อเนื่องและมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบัน

จากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พอสรุปได้ว่าการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นด้านวัตถุ มากกว่าด้านสังคม จิตใจ ก่อให้เกิดวิกฤตทางคุณค่าที่เป็นการพัฒนาแบบถอนรากถอนโคน จากรากเหง้าชีวิตของตนเองมีผลทำให้ปัจจุบันนี้ สังคมไทยกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤตทางปัญญา โดยอาการแสดงออกที่ชัดเจน คือ พึ่งตนเองในการแก้ปัญหาไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าภูมิปัญญาไทยได้สูญหายไปจากสังคมไทยเป็นอันมาก โดยภูมิปัญญาสากลที่ไม่เหมาะสมกับสังคมไทยเข้ามาแทนที่ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541 (ข, 36 - 40) จากผลกระทบที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้นทำให้รัฐบาลได้มีการปรับนโยบายการพัฒนาประเทศตามทีระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกทิศทางอย่างเป็นองค์รวมที่สมดุลทั้งตัวคน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมพร้อมทั้งได้ยึดหลัก **"ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง"** ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่เน้นการแก้ปัญหาคความยากจนและยกระดับชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน พึ่งตนเองได้ ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยมีเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาสู่ **"สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ"** ใน 3 ด้าน คือ สังคมแห่งภูมิปัญญา สังคมแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งความสมานฉันท์ การที่สังคมจะเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้นั้น กระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาจะต้องเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ

โดยทั่วไปคนในสังคมไม่ว่าจะอยู่ในระดับสังคมเมืองหรือสังคมในชนบทจะต้องมีความตระหนักและมองเห็นคุณค่าของตนเอง พยายามพึ่งตนเองภายใต้ปัจจัยภายในของสังคมและชุมชนที่ตนเองดำรงชีวิตอยู่ ดังนั้น "ทุน" ในชุมชนจึงถือว่าเป็นปัจจัยภายในขั้นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคม จากการศึกษาพบว่า "ทุน" ในชุมชนมีอยู่ตั้งแต่เดิมแล้ว และมีอยู่หลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งคือ ทำอย่างไรที่จะทำให้ชุมชนได้ตระหนักถึงทุนที่มีอยู่ในชุมชนและนำทุนเหล่านั้นมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง และยังสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์รากเหง้าของตัวตนของคนในสังคมนั้น ๆ ก็คือ ศิลปวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นเรียกว่า ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน (ท้องถิ่น) ในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมล้านนา ซึ่งเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะพื้นที่ที่ประกอบไปด้วยชุมชนชาติพันธุ์หลายกลุ่มที่มีชีวิต มีความเชื่อที่ผูกพันกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และให้ความเคารพต่อกันทั้งคน ธรรมชาติ และสิ่งสูงสุดที่เป็นนามธรรมซึ่งเป็นพลังที่ร้อยรัดให้สังคมมีความเมตตา เอื้ออาทรต่อกัน จึงทำให้เกิดการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมความเชื่อ ประเพณี ซึ่งกันและกันมาช้านาน ทำให้แผ่นดินล้านนาจึงร่ำรวยไปด้วย "ทุน" ทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน (ท้องถิ่น) แม้ว่า

กระแสวัฒนธรรมตะวันตกจะหลั่งไหลเข้ามาอย่างรวดเร็ว และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้น แต่ทว่าในแผ่นดินล้านนา ยังคงมิได้ถูกถอนรากแห่งคุณค่า "ทุน" ทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน (ท้องถิ่น) ให้หมดไป คุณค่าเหล่านี้ยังคงดำรงอยู่ในส่วนลึกของจิตใจของคนล้านนา ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุให้ชุมชนบ้านแหวน ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จัดเป็นชุมชนหนึ่งที่มีทุนในชุมชนอย่างหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะต้นทุนทางด้านศิลปวัฒนธรรม ได้ถูกสะสมและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาอย่างต่อเนื่อง เช่น บ้านท่าบุญเรือง (หมู่ที่ 3) มีชื่อเสียงด้านหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ บ้านช่างคำหลวง (หมู่ที่ 5) มีชื่อเสียงในด้านการแกะสลักไม้ บ้านดู่ (หมู่ที่ 11) มีชื่อเสียงด้านการทำโคมไฟและผลิตภัณฑ์ลายคุณ (ต้องลาย) เป็นต้น ทุนต่าง ๆ เหล่านี้ ยังคงฝังรากลึกอยู่ในชุมชนแห่งนี้ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยที่คนในชุมชนมีเจตนารมณ์อย่างแน่วแน่ที่จะอนุรักษ์และเผยแพร่ ทุนศิลปวัฒนธรรมของชุมชนตนเองเอาไว้ตราบนานเท่านาน เพื่อถูกหลานรุ่นต่อรุ่นสืบไป จึงพยายามหาแนวทางที่จะอนุรักษ์สิ่งเหล่านี้เอาไว้ให้เยาวชนรุ่นหลัง รวมทั้งผู้ที่สนใจได้มีโอกาสเรียนรู้และซาบซึ้งในคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเอง

ในต้นปี พ.ศ. 2547 ได้มีการรวมตัวกันของกลุ่มผู้สูงอายุและผู้นำชุมชนเพียงไม่กี่คน โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวน (ในขณะนั้น) คือนายสมบุรณ์ รอบรู้ เป็นแกนนำสำคัญในการนำแนวคิดนี้มาสู่ "เวทีการจัดทำยุทธศาสตร์งานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่" ต่อจากนั้นได้มีการพัฒนาโครงการร่วมกันหลายครั้งจนในที่สุดแนวคิดในการจัดทำศูนย์ศิลปวัฒนธรรมประจำตำบลจึงเกิดขึ้นเป็นรูปธรรม ในระยะแรกได้เริ่มกำหนดสถานที่ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งในขณะนั้นคณะผู้ดำเนินการได้ร่วมพูดคุยกับชุมชนไว้ว่าจะใช้สถานที่ที่เดิมเป็นวัดร้างแล้วให้นักธุรกิจเช่าพื้นที่ทำเป็นอาคารแสดงสินค้าและกำลังหมดสัญญาเช่า เป็นสถานที่จัดตั้งเป็นศูนย์ซึ่งสถานที่ดังกล่าวนี้อยู่ในหมู่บ้านท่าบุญเรือง ดังนั้นคณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้านท่าบุญเรือง (หมู่ที่ 3) ตำบลบ้านแหวน ได้รวมตัวกันเข้าพบนายอำเภอหางดง (ในขณะนั้น) คือนายสุพล ดิษสุขธาร เพื่อขอออกเอกสารหนังสือสัญญาเช่าที่วัดร้าง ซึ่งนายวารินทร์ ลิ้มศักดิ์ากุลเช่าอยู่ และสัญญาเช่าจะหมดกำหนดสัญญาในเดือนเมษายน 2547 และต่อมาก็มีการนัดหมายการทำข้อตกลงระหว่างผู้เช่าคือ นายวารินทร์ ลิ้มศักดิ์ากุล กับผู้นำหมู่บ้าน ชาวบ้านกำนัน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ว่าหากครบกำหนดสัญญาขอให้ผู้เช่าขนย้ายออกจากสถานที่เช่าโดยทันที และชาวบ้านจะกำหนดให้ตัวแทนเข้าไปทำสัญญาเช่าต่อกับเจ้าหน้าที่สำนักพุทธจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป และเมื่อถึงกำหนดเวลาที่ตกลงไว้ ผู้เช่าก็ขนของต่าง ๆ ย้ายออกโดยมีตัวแทนของหมู่บ้านเข้าตรวจสอบทรัพย์สิน ส่วนที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ที่ผู้เช่าได้สร้างไว้ มีอาคารไม้สัก 3 หลัง เป็นบ้านทรงไทยโบราณ 2 หลัง เป็นอาคารโล่งลักษณะเหมือนห้องประชุมตั้งอยู่ในที่ดินแปลงเดียวกันสามารถเชื่อมอาคารให้ต่อกันได้จึงได้เชิญคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ไปศึกษาสถานที่เพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการปรับปรุงเป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของตำบล หลังจากนั้นคณะกรรมการหมู่บ้านท้าวบุญเรือง (หมู่ที่ 3) ได้หารือกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวนเพื่อขอให้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวนเป็นผู้เข้าส่วนการดูแลรักษาและการบริหารจัดการทางหมู่บ้านจะเป็นผู้ดำเนินการ สำหรับพื้นที่ที่จะแบ่งกันใช้โดยจะให้เกิดประโยชน์กับหมู่บ้านและตำบลมากที่สุด ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวน (ในขณะนั้น) คณะผู้บริหารกำลังจะจัดทำโครงการเพื่อจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือ เช่น ดูแลต้นไม้ ทำความสะอาดอาคารไม้ ต่อจากนั้นได้ร่วมกันตั้งชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านให้เข้าไปตรวจสอบความเป็นไปได้ของการจัดดำเนินการจะจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวของตำบลจึงได้ร่วมกับกำนันของตำบลบ้านแหวนคือ กำนันอินแก้ว นันทวงศ์ จัดทำโครงการวิจัยเสนอไปยังมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อเสนอของบประมาณในการดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม โดยกำหนดเอาสถานที่วัดร้างเป็นที่จัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเพราะมีความเหมาะสมหลายประการ ได้แก่ อยู่ติดกับทางหลวงสายเชียงใหม่ - ฮอด นักท่องเที่ยวเดินทางผ่านแวะชมได้สะดวก และนำชมผลิตภัณฑ์ OTOP ของหมู่บ้านภายในตำบล เพื่อเป็นการส่งเสริมรายได้ อีกทั้งสภาพวัฒนธรรมอำเภอหางดงได้เข้ามาศึกษาแล้วมีความเห็นว่าสมควรที่จะพัฒนาให้เป็นพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของอำเภอได้ ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างก็มีความต้องการจะเข้าร่วมพัฒนาให้สถานที่แห่งนี้ประโยชน์แก่ส่วนรวม จนกระทั่งชาวบ้านหมู่ที่ 3 เริ่มมีความคิดเห็นว่าคุณในชุมชนบางกลุ่มเริ่มจะเข้ามาใช้ประโยชน์เพื่อหาเงินเข้าตนเองและบางกลุ่มก็มีความรู้ดีกว่าสถานที่แห่งนี้กำลังจะถูกแย่งชิงไปดำเนินการกิจกรรมโดยที่ชุมชนของตนเองมิได้เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ตามที่คิดไว้ จึงเริ่มมีความขัดแย้งขึ้น เช่น ชาวบ้านมีความคิดว่าสถานที่แห่งนี้ชาวบ้านดำเนินการเรียกร้องจนสามารถเอาคืนมาจากนายทุนได้แล้ว หน่วยงานต่าง ๆ ก็จะเข้ามายึดทำต่อเพื่อประโยชน์บางอย่าง แต่ชาวบ้านบางกลุ่มก็เห็นด้วยโดยคิดว่าทางราชการจะได้ช่วยตั้งงบประมาณมาช่วยพัฒนา ในที่สุดชาวบ้านฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยจึงนำชาวบ้านไปพบเจ้าหน้าที่สำนักพุทธศาสนาจังหวัดเชียงใหม่ โดยแจ้งความประสงค์ว่าชาวบ้านจะขอเช่าพื้นที่แห่งนี้เพื่อจัดทำสำนักสงฆ์ หรือวัดโดยจะนิมนต์พระสงฆ์ให้อยู่ประจำประกอบทั้งในขณะนั้นตำบลบ้านแหวนกำลังแบ่งเขตการปกครองเพิ่มหมู่บ้านที่ 13 ขึ้นโดยแยกออกจากหมู่บ้านท้าวบุญเรือง (หมู่ที่ 3) เป็นหมู่บ้านศรีสรร และหมู่บ้านแห่งใหม่ก็ยังไม่มีวัดประจำหมู่บ้าน จึงเป็นเหตุผลที่ใช้อ้างและทำให้ชาวบ้านที่ถูกแยกเป็นหมู่บ้านแห่งใหม่เป็นข้อขัดแย้ง นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ที่ชาวบ้านไปเข้าทรงตามความเชื่อแล้วมาบอกกล่าวว่าเป็นผู้ดูแลวัดร้างเดิมแล้วบอกให้ชาวบ้านบูรณะจัดหาพระสงฆ์ หากไม่สร้างเป็นวัดจะทำให้เกิดเหตุอาเพศแก่หมู่บ้าน โดยอ้างว่าคนที่ตายในหมู่บ้านก่อนหน้านี้เพราะไม่เชื่อความนี้

ชาวบ้านเกิดความหวาดกลัว จึงได้ทำตามพากันปรับปรุงจัดสถานที่และนิมนต์พระสงฆ์มาประจำ จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็น ตลอดจนขึ้นป้ายเป็นวัดกุ้อ

จากจุดเปลี่ยนที่เกิดขึ้นก็มิได้ทำให้ผู้นำองค์กรชุมชนของตำบลบ้านแหวนเปลี่ยนความตั้งใจในการที่จะพัฒนาศูนย์ศิลปวัฒนธรรม จึงได้มีการรวมตัวกันขึ้นอีกครั้ง โดยการสนับสนุนของประชาคมของตำบล ซึ่งมีกำนันตำบล คือ นายอินแก้ว นันทวงศ์ และนายสมบุรณ์ รอบรู้ ได้หัตถ์การเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวน ก็ได้เข้ามาสนับสนุนงานด้านศิลปวัฒนธรรมผ่านทางกลุ่มผู้สูงอายุและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวนคนปัจจุบัน คือ นายสมศักดิ์ กันทา ที่มีนโยบายส่งเสริมงานด้านศิลปวัฒนธรรมของตำบลต่อเนื่อง จึงเป็นพลังผลักดันให้เกิดความพยายามในการพัฒนาศูนย์ศิลปวัฒนธรรมประจำตำบลขึ้น

ในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีปรัชญาในการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้ภารกิจทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การวิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจด้านการวิจัย ซึ่งถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยดังที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตราที่ 48 ไว้ว่า ".....เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้คณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัยประสานความร่วมมือในการวิจัยและการแลกเปลี่ยนความรู้ การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในการแก้ไขและการพัฒนาท้องถิ่น....."

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้คณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ร่วมกับองค์กรชุมชนบ้านแหวนได้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัย การพัฒนารูปแบบและการบริหารจัดการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมชุมชน โดยองค์กรชุมชน ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

คำถามวิจัยหลัก

การพัฒนารูปแบบและการบริหารจัดการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมชุมชน โดยองค์กรชุมชน ตำบลบ้านแหวนเป็นอย่างไร

คำถามวิจัยย่อย

1. บริบททั่วไปและข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน ข้อมูลศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมของตำบลบ้านแหวนที่ดำรงอยู่เป็นอย่างไร และจะมีวิธีการรวบรวมได้อย่างไร
2. ความต้องการที่สำคัญในการพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชนตำบลบ้านแหวนคืออะไร และจะดำเนินการอย่างไร

3. รูปแบบของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของตำบลบ้านแหวนควรเป็นอย่างไร และจะมีวิธีการพัฒนาและบริหารจัดการที่เหมาะสมอย่างไร องค์กรชุมชนจะเข้ามามีบทบาทได้อย่างไร
4. ผลของการพัฒนาศูนย์ศิลปวัฒนธรรมตำบลบ้านแหวนมีผลต่อการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของตำบลบ้านแหวนเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อพัฒนารูปแบบและการบริหารจัดการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมชุมชน โดยองค์กรชุมชน ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ย่อย

1. เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนและศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมของตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรมของตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมโดยองค์กรชุมชน ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
4. เพื่อศึกษาผลของการพัฒนารูปแบบของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมโดยองค์กรชุมชนตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง "การวิจัยและพัฒนารูปแบบศูนย์ศิลปวัฒนธรรมชุมชนโดยองค์กรชุมชน ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่" เป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวน ผู้นำชุมชน ชาวบ้านของตำบลบ้านแหวน และอาจารย์ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ชุมชนกับศักยภาพของศิลปวัฒนธรรมทุกด้านของชุมชน ทั้งที่เป็นงานศิลปะ หัตถกรรม การละเล่น ดนตรี การแสดง ความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี เป็นต้น สภาพที่ดำรงอยู่ในชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรม ความต้องการใน

ด้านการพัฒนาและรูปแบบของการพัฒนาศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนที่เหมาะสม ตลอดจนทั้งผลของการพัฒนาศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ของการวิจัยครั้งนี้คือ พื้นที่ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีหมู่บ้านในพื้นที่ดังกล่าว 13 หมู่บ้าน ดังนี้คือ บ้านไร่ (หมู่ที่ 1) บ้านโงงขาว - บ้านแหวน (หมู่ที่ 2) บ้านทำบุญเรือง (หมู่ที่ 3) บ้านช่างคำน้อย (หมู่ที่ 4) บ้านช่างคำหลวง (หมู่ที่ 5) บ้านปากก่อง (หมู่ที่ 6) บ้านป่าหมาก (หมู่ที่ 7) บ้านต้นเสียด (หมู่ที่ 8) บ้านเดื่อ (หมู่ที่ 9) บ้านจอมทอง (หมู่ที่ 10) บ้านคู (หมู่ที่ 11) บ้านดอนไฟ (หมู่ที่ 12) และบ้านศรีสรร (หมู่ที่ 13)

ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของประชากรที่ร่วมกระบวนการวิจัย ดังนี้คือ

คณะผู้บริหารองค์การส่วนตำบลบ้านแหวน	4	คน
สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านแหวน	27	คน
ผู้ใหญ่บ้าน 13 หมู่บ้าน	13	คน
ปราชญ์ชาวบ้านในตำบล	15	คน
ตัวแทนชาวบ้าน / ผู้นำองค์กรชุมชน	10	คน
กำนันประจำตำบลบ้านแหวน	1	คน
อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	4	คน
นักศึกษา	15	คน
นักวิจัยในพื้นที่ที่สมัครใจ	10	คน

ขอบเขตด้านระยะเวลาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาของการศึกษาทั้งสิ้น 1 ปี 7 เดือน (เดือนธันวาคม พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2550)

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบข้อมูลสภาพบริบททั่วไปของชุมชนและศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมชุมชนตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2. ได้รูปแบบการพัฒนาศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนโดยองค์กรชุมชนตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

3. ได้สร้างความตระหนักในสำนึกชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรมให้แก่บุคคลในชุมชนอันมีผลขับเคลื่อนต่อพลังการส่งเสริมและวางแผนศิลปวัฒนธรรมชุมชนของตนเอง
4. ได้แนวทางในการพัฒนาศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนให้แก่ชุมชนอื่น ๆ ใช้เป็นกรณีศึกษา

นิยามศัพท์

1. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม หมายถึง สถานที่นำเสนอข้อมูลและชิ้นงานทางด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชนบ้านแหวน ที่ชาวบ้านเป็นผู้ออกแบบและดำเนินการบริหารจัดการด้วยองค์กรชุมชนซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน การแสดงพื้นบ้าน ประเพณีและพิธีกรรมพื้นบ้าน รวมทั้งบุคคลผู้ที่เป็นครุภูมิปัญญาพื้นบ้านของตำบลบ้านแหวน
2. การพัฒนารูปแบบ หมายถึง การปรับปรุงและจัดทำศูนย์ศิลปวัฒนธรรมชุมชนโดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเลือกออกแบบ ศึกษาค้นหาข้อมูลบริหารจัดการศูนย์และประเมินผลการดำเนินการด้วยตนเอง
3. องค์กรชุมชน หมายถึง กลุ่มผู้นำองค์กรในชุมชนตำบลบ้านแหวนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียกับการพัฒนาศูนย์ศิลปวัฒนธรรมชุมชนตั้งแต่การวางแผนดำเนินการและประเมินผลในการพัฒนา